

'Viskweek in Nederland anno 1992'

DOOR WAYNE R. DIELEMAN

Het rapport 'Viskweek in Nederland anno 1992' is duidelijk vanuit de praktijk geschreven en geeft een overzicht van de huidige stand van zaken binnen de visteelt in Nederland, huidige productie van diverse vissoorten, productieomstandigheden, distributiekkanalen voor geteelde vis, voorlichting, onderzoek en onderwijs. Ten tweede geeft het rapport aan waar momenteel de knelpunten zitten en draagt eventuele oplossingen aan. Ten derde geeft het rapport aan welke richtlijnen eventueel gevolgd kunnen worden, wil de visteelt in Nederland in 1992 redelijk mee kunnen komen met andere landen van de EG. Hierbij kunt u denken aan: importregeling, kwaliteitscontrole, voorlichting, onderwijs etc. (zie ook vorige nummers van 'Aquacultuurnieuws').

Belangstelling

Sinds enkele jaren staat de visteelt in Nederland in de belangstelling. Dit heeft verschillende oorzaken.

Ten eerste: De toenemende problematiek binnen de veehouderij sector. Als gevolg van melkquota en mestoverschotten is de Nederlandse veehouderij naar alternatieven gaan zoeken.

Ten tweede: De toenemende problematiek binnen de akkerbouw sector. Als gevolg van interventieregelingen voor granen en quotering van suikerbieten enerzijds en een dalende prijs voor de zogenaamde 'vrije producten' zoals consumptieaardappelen anderzijds is ook binnen deze sector de vraag naar alternatieve teelten c.q. houderijen toegenomen.

Ten derde: De toenemende problematiek binnen de visserij sector. Als gevolg van vangstbeperkingen, zeedagen regelingen, en quota neemt de aanvoer van vis via de visserij af. De vraag naar vis echter neemt nog steeds toe.

Ten vierde: De laatste jaren is er meer

en meer vraag, als gevolg van de toenemende vervuiling van de wateren (zowel zoet-, als zoutwater), naar schonere visproducten. De Nederlandse consument verbruikt minder voedingsmiddelen. Toch bestaat zij eenzelfde hoeveelheid geld aan een mindere hoeveelheid consumptieartikelen. Het gevolg van dit bestedingspatroon is dat de consument bewuster gaat winkelen. De consument wil weten wat de samenstelling en de nutritionele waarde van een bepaald voedingsmiddel is. Een ander aspect is dat de consument van vandaag (vooral de consumenten in de leeftijd van 25 à 40 jaar) een gezonder voedingsgedrag vertoont. Met name het 'light' aspect speelt hierin een grote rol. Denk aan: light soep; light frisdrank; light menu's etc.

Fresh Farmed Fish

Kweekvis, 'Fresh Farmed Fish', kan een grote rol in het huidige consumptiegedrag gaan spelen. Geteelde visproducten zijn gezond omdat het minder gifresiduen kunnen bevatten. Tevens kan, als gevolg van

een goede kwaliteitskeuring, precies vermeld worden wat er wel en wat er niet in de gekweekte vis zit. Van de te keuren partij wordt een monster genomen. Dit monster wordt gekeurd op kwaliteit (middels een scala aan onderzoekstechnieken) en op eventuele voor de mens schadelijke stoffen, b.v. kwikresiduen, cadmium residuen, loodresiduen etc.

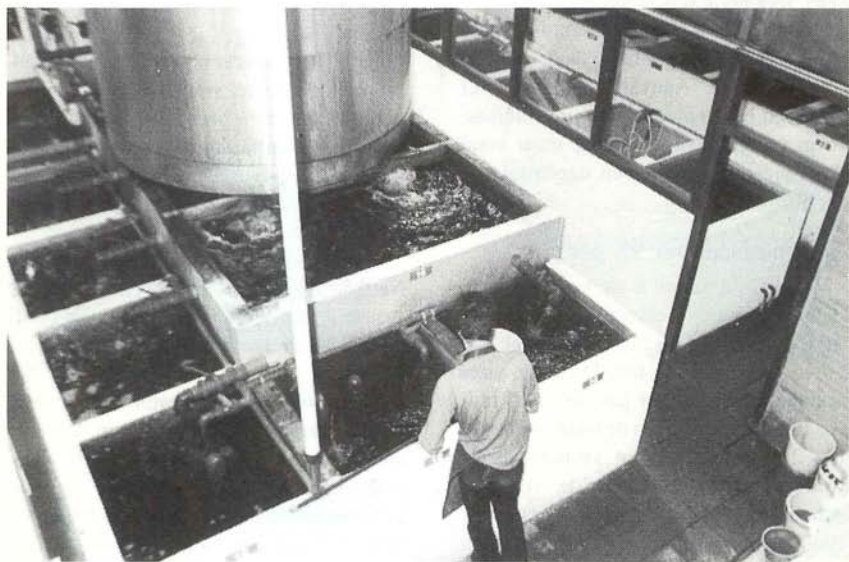
Bij gevangen vis kan er alleen maar organoleptisch (dat wil zeggen op zicht, geur en kleur) gekeurd worden omdat de aangelande vis zo snel mogelijk verwerkt en vermarkt moet worden. Ontwikkeling binnen de visteelt.

Als gevolg van deze belangstelling en als gevolg van de steeds verbeterde zootechnieken en biotechnieken binnen de visteelt (denk aan het steeds optimaler functioneren van recirculatiesystemen, de ontwikkeling van visziektebestrijding en het slagen van nieuwe teelten, zowel experimentele als op commerciële schaal zoals de teelt van tarbot, heilbot, zeebaars, zeebrasem, kabeljauw en garnalen) heeft

de visteelt de laatste jaren een sterke ontwikkeling doorgemaakt. Men kan stellen dat de visteelt zich nu (in 1989) voorzichtig kan ontwikkelen tot een volwaardige bedrijfssector.

Jonge Visteeltraditie.

In vergelijking met het buitenland kent visteelt in Nederland een relatief korte geschiedenis. Rond 1860-1870 is men in Nederland met de visteelt begonnen. Deze visteelt stond in het teken van pootvisproductie ten behoeve van visstandbeheer (pootvisproductie van zalm ten behoeve van het op peil houden van de zalmstand in de Nederlandse binnenwateren). Rond 1900 werd er een begin gemaakt met het kweken van karper. Rond 1930 constateerde men dat de rivierenvisserij een kwijnend bestaan begon te lijden (met name op de grote Gelderse rivieren zoals: Rijn, Nederrijn, Waal, Lek en IJssel). Rond 1900 vond er nog een welvarende visserij op zalm, elft, fint, houting en steur plaats. Maar als gevolg van de industri-



alising bij de grote rivieren enerzijds, en het plaats van dammen anderzijds, verminderde deze visserij gestaag. Een oplossing bleek: het opkweken van houting en zalm en het uitzetten van deze vissen te zijn. Hiertoe werden een tiental visteelt-bedrijven opgericht. Vanaf 1952 heeft de Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij deze taak enigszins overgenomen (uitzetten van vissoorten als snoekbaars, snoek, karper en forel). Vanaf 1952 is men begonnen met het kweken van vis voor consumptie-doelinden (voornamelijk forel).

Rond 1980 begon de vakgroep Visteelt en Visserij van de Landbouwniversiteit te Wageningen met onderzoek naar de mogelijkheden van de teelt van Afrikaanse meerval (*Clarias garipienus*). Deze meerval zou als eiwitbron voor de tropen kunnen dienen.

Enkele particuliere ondernemers kwamen er al spoedig achter dat de meerval zeer goed te kweken en te mesten was en dat de prijs die voor deze vis betaald werd, zeer hoog was (rond de f 18,-).

Rond 1985 is de teelt van Europese paling (*Anguilla anguilla*) in Nederland op gang gekomen. Aanvankelijk waren er nogal wat problemen rond de zwemblaasworm (*Anguillicola crassus*), maar rond 1988 zijn deze problemen nagenoeg opgelost.

Groei aquacultuur 9% per jaar.

Wereldwijd gezien is de vis (visserij + aquacultuur) een belangrijke leverancier van dierlijk eiwit. De totale productie van vis is zo'n 90 miljoen ton. De totale vlees productie bedraagt per jaar zo'n 155 miljoen ton. Aangezien van de totale vis'ooft' zo'n 25 miljoen ton tot vismeel/visolie wordt verwerkt, bedraagt de vis/vlees verhouding in de wereld dus ruwweg 1:0.4. (Prof. Huisman). Van die 90 miljoen ton

vis komt 10 miljoen ton aan vis voort uit de aquacultuur (incl. schaal en schelpdieren). 4 miljoen ton vis komt voort uit de visteelt.

Met 9% per jaar is de aquacultuur een van de snelst groeiende sector ter wereld. Monetair gezien maakt de aquacultuur 30% van de totale eiwitproductie uit vis en visproducten uit. Het blijkt dat in veel landen met lage inkomens de rol van vis veel groter is dan van vlees. Met name in ontwikkelingslanden is dit het geval.

Visteelt in Nederland.

In Nederland worden momenteel de volgende vissoorten geteeld:

De Afrikaanse meerval (*Clarias garipienus*).

De Europese paling (*Anguilla anguilla*).

De regenboogforel (*Salmo gairdneri*).

De zalmforel (*Salmo gairdneri*).

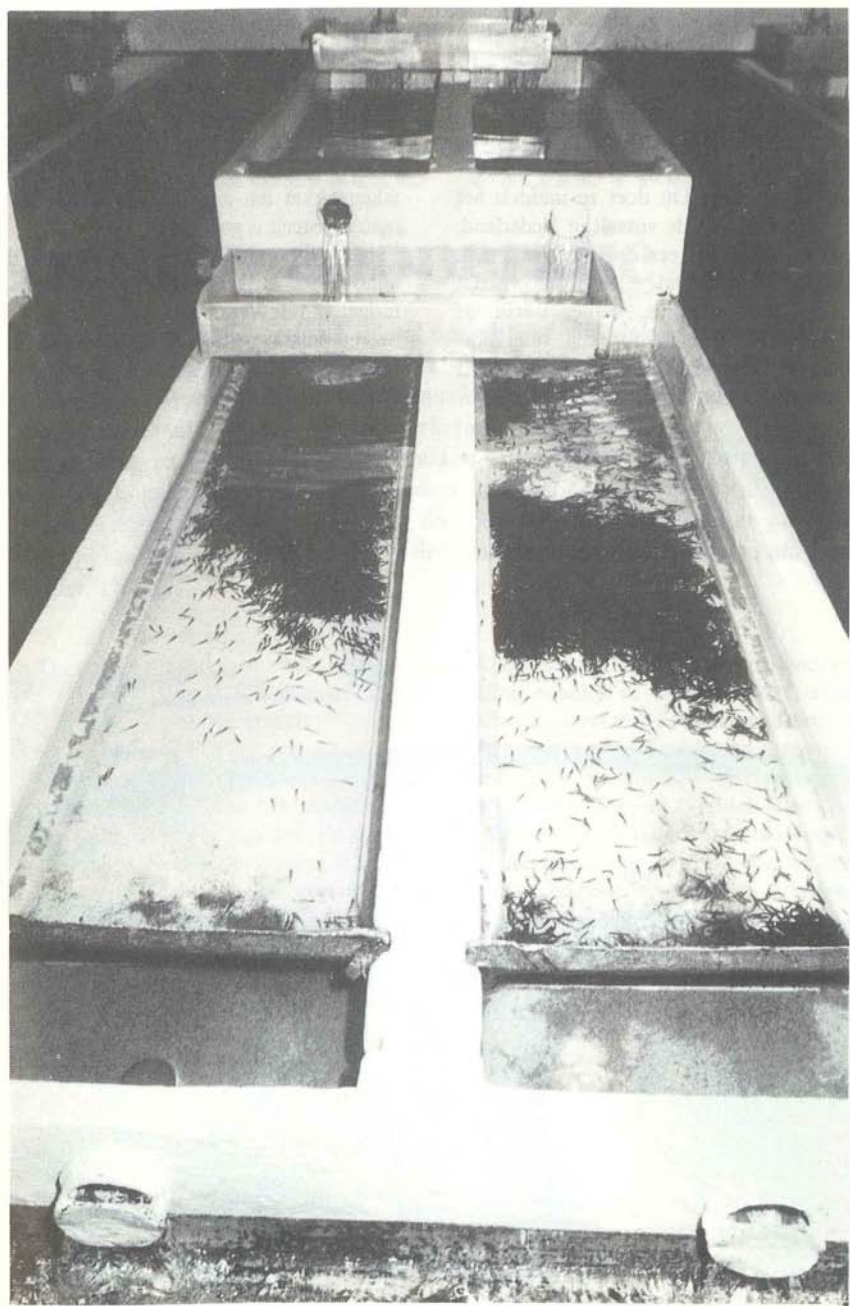
Momenteel zijn er in Nederland zo'n 50 grote en kleine visteelt bedrijven operationeel waaronder,

25 meervalmesterijen, 18 palingmesterijen, 5 forellen kwekerijen, 2 zalmforel kwekerijen.

De groei van de visteelt in Nederland zal met name te vinden zijn in de de palingsector en in bedrijven die zalmforel kweken. Daarnaast zal er wellicht op kleine schaal worden begonnen met de teelt van marine vissoorten zoals tarbot en zeebaars.

De belangrijkste organisatie binnen de Nederlandse visteeltsector is de Vereniging Aquacultuur. Deze vereniging is in 1981 opgericht door enkele praktizerende viskwekers.

De mossel- en oestersector behoort niet tot de Vereniging Aquacultuur daar zij aparte en niet aan de visteelt verbonden belangen hebben (waar onder het aankopen van percelen in b.v. de Waddenzee). 95% van alle in Nederland aanwezige



vistelers is lid van de Vereniging Aquacultuur. Momenteel houdt de Vereniging Aquacultuur zich bezig met het geven van voorlichting aan haar leden en aan belangstellenden. Daarnaast behartigt de vereniging de belangen van de Nederlandse vistelers. Dit doet ze middels het structureren van de visteelt in Nederland, het vervullen van een coördinerende taak tussen verschillende aan de visteelt verbonden instanties. Verder tracht de Vereniging Aquacultuur een randvoorwaarden scheppend beleid op de zetten ten aanzien van: Visteeltonderwijs en On-

derzoek, Subsidiebeleid (Landelijk en binnen de EG), Bedrijfsbegeleidingsdiensten.

Deze taken c.q. doelen zullen wellicht in de toekomst aanzienlijk uit-gebreid worden vanwege het feit dat er binnen de landelijke overheid nog geen duidelijk takenpakket ten aanzien van de Nederlandse visteelt is gevormd.

Het rapport 'Viskweek in Nederland anno 1992' is te bestellen bij het secretariaat van de Vereniging Aquacultuur. Secretariaat van de Vereniging Aquacultuur, dhr. W.R. Dieleman, Lange Jacht 2, 8309 BA Tollebeek, Tel.: 05276-1542.

